VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

11.9.2018

EU-asioiden osasto
Lainsäädäntösihteeri Veera Kojo

*Eduskunnan puolustusvaliokunnalle*

**Asia** **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta (HE 72/2018 vp); kirjallinen asiantuntijalausunto**

Puolustusvaliokunta on 31.8.2018 pyytänyt valtioneuvoston kanslian edustajan osallistumista valiokunnan asiantuntijakuulemiseen 12.9.2018 sekä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta (HE 72/2018 vp).

On tärkeää varmistaa, että hallitusohjelman mukaisesti Suomella on riittävät valmiudet vastata Suomen turvallisuusympäristön muutoksiin ja uusiin ja laaja-alaisiin uhkiin, kuten hybridivaikuttamiseen. Osana tätä työtä puolustusvoimien toimivaltuuksia puuttua turvallisuusuhkaa aiheuttavaan miehittämättömään ilmailuun ja lennokkitoimintaan on kannatettavaa selkeyttää.

Valtioneuvoston kanslia on antanut hallituksen esityksen valmistelun aikana esitysluonnoksesta puolustusministeriölle lausunnon (VNK/2321/03/2017, 31.1.2018), jossa tuotiin esille eräitä täsmennysehdotuksia esityksen perusteluihin. Hallituksen esityksen valmistelun aikana saadut lausunnot on pyritty huomioimaan esityksen jatkovalmistelussa. Erityisen tärkeää on, että esityksessä on täsmennetty puolustusvoimille annettavia toimivaltuuksia ja laajennettu esityksen perustuslainmukaisuuden arviointia koskevaa osiota.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan puolustusvoimille toimivaltuuksia tiettyjen edellytysten täyttyessä puuttua teknistä laitetta tai voimakeinoa käyttäen miehittämättömän ilma-aluksen tai lennokin kulkuun. Tällaisista sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden edellyttämistä toimivaltuuksista säätäminen kuuluu jäsenvaltioiden kansalliseen toimivaltaan. Samalla on hyvä huomioida, että EU-oikeus ulottuu nykyisin lukuisille toiminta-aloille, joilla on välitöntä tai välillistä merkitystä kansallisen turvallisuuden ja puolustuksen kannalta. Pelkästään siitä, että tietty asia liittyy kansalliseen turvallisuuteen, ei suoraan seuraa, ettei asialla olisi EU-ulottuvuutta. EU on Suomelle tärkeä turvallisuusyhteisö myös torjuttaessa hybridiuhkia.

Snellmaninkatu 1, Helsinki
Snellmansgatan 1, Helsingfors
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
PB 23, 00023 Statsrådet
PUHELIN/TELEFON
0295 16001 (vaihde/växel)
FAKSI/FAX
(09) 1602 2165
kirjaamo@vnk.fi
registratorskontoret@vnk.fi

Hallituksen esityksellä on kytkentöjä useisiin perusoikeuksiin, kuten omaisuudensuojaan, yksityiselämän suojaan ja luottamuksellisen viestinnän suojaan. Hallituksen esityksen perusteluissa on kuvattu esitykseen sisältyviä perustuslain kannalta merkityksellisiä lainsäädäntömuutosehdotuksia ja arvioitu niiden yhteensopivuutta perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kanssa. Perusteluissa mainitaan, että rajoitusten on oltava ristiriidattomia Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta. Tältä osin on hyvä muistaa myös EU-oikeudesta johtuvat oikeudet ja periaatteet, erityisesti EU:n perusoikeuskirja sekä sitä koskevaan EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö. Vaikka EU:n perusoikeussääntely sitoo jäsenvaltioita vain EU-oikeuden soveltamisalalla, on sitä koskevilla tulkinnoilla käytännössä laajempaakin tulkinnallista merkitystä.

Lopuksi on aiheellista kiinnittää valiokunnan huomiota Suomeen vuonna 2017 perustetun Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskuksen työhön. Osaamiskeskus voi omalta osaltaan edistää miehittämättömään ilmailuun liittyviin turvallisuusuhkiin varautumista siltä osin, kuin näillä uhkilla on yhteys hybridiuhkien torjuntaan ja sitä koskevaan yhteistyöhön EU:ssa.